

Vinstagårdsskolans
TRYGGHETSPLAN
- mot diskriminering och kränkande behandling

Läsåret 2012/2013

Ansvariga för upprättandet:
Sara Lyckman, skolkurator
Magnus Johansson, rektor

Innehåll

Varför denna plan?	3
Vår vision	3
Våra ordningsregler	4
Tidigare arbete	5
Utvärdering av fjolårets trygghetsplan	6
Elevers delaktighet i arbetet	8
Kartläggning och nulägesanalys	8
Elevdiskussioner	8
Enkäten	10
Trygghetsvandring	10
Trygghetsgruppens kartläggning	11
Sammanfattning	11
Våra mål	12
Våra åtgärder	12
Kommunikation och spridning	14
Kompetensutveckling och resurser	15
Utvärdering och revidering	15
Om det händer	16
Vinstagårdsskolans konsekvenstrappa	17
Handlingsplan vid kränkande behandling/mobbning mellan elever	18
Handläggning av ärenden angående mobbning inkomna till trygghetsgruppen	19
Arbetsmodell för åtgärder mot kränkande behandling och mobbning mellan elever	20
Handlingsplan vid diskriminering/ kränkande behandling/ mobbning mot elev av vuxen..	24
Att uppmärksamma signaler på mobbning	25
Ordlista	26

"Alla barn och elever har rätt att utvecklas och lära i en trygg miljö och bemötas med respekt. Förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och vuxenutbildningen ska vara fria från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. När elever känner sig trygga i skolan påverkas även studieresultaten i positiv riktning."

Skolverket Allmänna råd (09:1134)

Varför denna plan?

Alla elever ska komma till skolan och känna sig respekterade och trygga. Detta styrs av bland annat diskrimineringslagen (2008:567) och skollagens 14:e kapitel (1985:1100). I den plan du nu läser preciserar vi varje år de mål och åtgärder vi satt upp utifrån rådande behov. För att möjliggöra detta arbetar vi medvetet på flera nivåer och detta kan åskådliggöras i en modell med tre delar.

FRÄMJANDE arbete	FÖREBYGGANDE arbete	ÅTGÄRDANDE arbete
<ul style="list-style-type: none"> • syftar till att förstärka respekten för allas lika värde, • omfattar alla diskrimineringsgrunderna¹, • riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning, • är en naturlig del i det vardagliga arbetet.	<ul style="list-style-type: none"> • syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling, • omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer.	<ul style="list-style-type: none"> • kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling, • ska påbörjas genast när det kommit signaler om att en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt, • innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.

Vår vision

På Vinstagårdsskolan:

- *upplever alla trivsel och trygghet,*
- *respekterar vi varandra och värnar den gemensamma skolmiljön*

¹ Det främjande arbetet ska omfatta diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Inget hindrar dock att man även arbetar med diskrimineringsgrunderna ålder samt könsöverskridande identitet och uttryck.

Våra ordningsregler

Tillsammans utarbetar elever och personal på varje skola de trivselregler som ska gälla. Reglerna skall regelbundet utvärderas och förnyas vilket sker varje höst.

Som elev på Vinstagårdsskolan förbinder du dig att:

- Respektera alla kamrater.
- Respektera alla vuxna på skolan och deras tillsägelser.
- Vara rädd om vår skola, lokaler, materiel och skolgård.
- Ta av ytterskor innan du går in på arbetsenheten.
- Hålla rent och snyggt omkring dig.
- Respektera andras åsikter utan att slåss eller göra någon illa med ord eller handling.
- Komma i tid till lektioner och andra aktiviteter.
- Komma väl förberedd till ditt arbete och ha med dig böcker och annat material som krävs för aktiviteten.
- Göra överenskommet arbete, hemma och i skolan.
- Röra dig i skolan utan att störa pågående lektioner eller andra aktiviteter.
- Låta bli att bruka tobak under skoltid.
- Föregå med gott exempel.

I skolrestaurangen ska du dessutom:

- Hänga av dig ytterkläder samt ta av mössa, keps och huva innan du ställer dig i kön.
- Stå i kö utan att störa andra.
- Använda bricka och plocka undan efter dig.
- Använda normal samtalston.
- Inte föra mat eller dryck in eller ut ur skolrestaurangen.

Tidigare arbete

Skolan har under flera år arbetat med en trygghetsgrupp bestående av skolpersonal samt med kamratstödare från varje klass. Dessa grupperingar har i huvudsak arbetat med det psykosociala klimatet på skolan och elevers trygghet och trivsel. Arbetet har varit främst förebyggande och åtgärdande där trygghetsgruppen hållit i merparten av de mobbningsärenden som framkommit. En viktig funktion för kamratstödjarna har inneburit att vara extra ögon och öron samt meddela de vuxna om mobbning eller annan kränkande behandling förekommer. Från och med detta läsår kommer kamratstödjarna istället att kallas för trivselambassadörer och deras uppdrag kommer till viss del att förändras.

I mentorstiden har livskunskap ingått som en naturlig del, där mentorerna utgått från modellen här intill och tillhörande materialbank. Tanken är att varje punkt ska behandlas vid minst ett tillfälle varje läsår.

En grundläggande del i skolans trygghetsarbete har varit att värna närheten mellan personal och elever. Detta bland annat genom att organisera skolan i mindre arbetsenheter, tydliggöra och prioritera mentorskapet i lärarnas tjänster och hela tiden sträva efter öppenhet.

Då elever och personal under vårterminen 2010 upplevde det som att ordningen och tryggheten försämrats avsevärt, togs en tillfällig handlingsplan fram för att komma till bukt med detta. Denna innebar en rad insatser med bland annat förhöjd vuxennärvaro i skolans gemensamma utrymmen samt ett mer konsekvent agerande från personalen. Därefter har trygghetsplanen för 2011/2012 legat som grund för trygghetsarbetet. En konsekvenstrappa har också utarbetats för att tydliggöra hur skolan ska agera i olika situationer.

Utvärdering av målen i fjolårets trygghetsplan

Nå en större samsyn och ett mer konsekvent förhållningssätt i värdegrundsarbetet

Åtgärderna i fjolårets plan utvärderas i november 2012 då eleverna besvarar Vinstagårdstempen. Generellt har skolan i takt med att den blivit mindre även blivit bättre på att arbeta konsekvent med regler och förhållningssätt. På arbetsplatsträffar och studiedagar har personalgruppen tillsammans arbetat med frågorna och på mentorstiden har man arbetat med livskunskapsfrågor med syfte att förbättra den psykosociala arbetsmiljön för alla på skolan.

Förbättra det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och mobbning samt intensifiera arbetet med att öka elevernas känsla av trygghet

Trygghetsgruppen har ett relativt oförändrat uppdrag men getts en tydligare roll i arbetet med att ta fram trygghetsplanen. Tidigare kamratstödare hade ibland svårigheter med att förstå sitt uppdrag och utföra det, vilket lett till en omarbetad funktion och också nytt namn – trygghetsambassadörer.

Eleverna har varit delaktiga i att kartlägga sin skolmiljö genom bl.a. skyddsron, olika övningar och enkäter. Bland annat anpassades rastvaktsschemat till viss del utifrån framkomna åsikter i dessa kartläggningar. Personalen har jobbat för att i större omfattning hindra skojbråk vilket anses ha gett gott resultat och lugnare stämning.

Än bättre arbeta med att stärka elevernas självkänsla och självförtroende

Kurator och fritidsledare har tillsammans (ibland i samarbete med socialtjänsten) arbetat med kill- och tjejgrupper i flera klasser där särskilda behov förelegat.

En ny skärpt rutin för att uppmärksamma elever med hög frånvaro har införts och hittills rejält minskat den ogiltiga frånvaron. Normbrytande beteende uppmärksammas snabbare liksom insatser för att stötta den enskilda.

Förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning

Arbetslagen har tilldelats böcker och filmer som berör HBTQ samtidigt som RFSL bjudits in vid samlevnadsundervisningen.

Det finns ett fortsatt behov av att utveckla användandet av ex övningsexempel och texter i undervisningen som utmanar den heteronormativa stereotypen.

Arbeta för att alla behandlas lika oavsett kön

Kill- och tjejgrupper har varit inslag i flera klasser för att stärka individerna och öka respekten för andra oavsett kön. I skolans ledningsarbete diskuteras könsaspekten inför beslutsfattande och i det strategiska utvecklingsarbetet.

Arbeta för en skola fri från hårda ord samt kränkande klotter och kommentarer

Samtliga elever har deltagit i diskussioner kring skolans ordningsregler och även skrivit på ett åtagande att följa dessa. Inför nytt läsår har skolan gått från hemklassrum till ämnesrum där lärarna ges ett än tydligare ansvar för att tillsammans med undervisande klass städa bänkar och klassrum. Vid incidenter där elever kränkt andra via ex sociala medier och via webben har det tydligt informerats om allvaret ur ett juridiskt såväl som etiskt perspektiv.

Arbeta för att alla respekteras oavsett etnisk identitet eller trosuppfattning

Endast ett av arbetslagen lyckades starta och genomföra ett internationaliseringsprojekt. Detta blev positivt för eleverna som gavs inblick i livet för tonåringar i andra delar av Europa. Vissa projekt har även haft koppling till omvärld och internationalisering.

Övningar kring etnicitet och trosuppfattning har genomförts i de flesta mentorsgrupper.

Arbeta för att alla elever har samma rättigheter och möjligheter oavsett eventuella funktionshinder samt aktivt arbeta med attityder och förståelse rörande funktionshinder

All personal har erbjudits kompetensutveckling i olika neuropsykiatriska funktionshinder där bland annat autismspektrat särskilt belysts. Skolans lokaler är väl anpassade till den elevgrupp skolan har. Grundsärskolans elever kan med stöd av olika hjälpmedel vistas och röra sig i skolans gemensamhetsutrymmen.

Det finns ett fortsatt behov av att se över om vi har och använder oss av rätt kompensatoriska hjälpmedel i undervisningen.

Grundsärskolan ska i högre grad inkluderas i skolans övriga verksamhet

I och med en utökning av ledningsresursen med fokus på grundsärskolan har verksamheten blivit än mer beaktad i alla typer av beslut och utvecklingsarbeten. Personalen vid grundsärskolan arbetar för att eleverna i allt högre grad ska synas och interagera med övriga elever på skolan. De elever som klarar av att äta i skolrestaurangen gör detta och deltar även på olika vis i grundskolans ämnesundervisning fast utifrån grundsärskolans fem ämnesområden.

Arbeta med att befästa de nya rutinerna gällande det åtgärdande arbetet

Införandet och implementeringen av ex konsekvenstrappa och dokumentation av trygghetsärenden har löpt på med betydande framsteg. Dock återstår en del arbete för att nå tillfredställande grad av konsekvent beteende hos all personal.

Elever och vårdnadshavare har i regel god kunskap om skolans regler och rutiner.

Generellt har vi konstaterat att vi föregående år hade lite för många mål och åtgärder för att vi skulle kunna genomföra allt i den omfattning som hade varit önskevärld. Då vi arbetat fram årets mål har vi haft som ambition att utifrån analysen prioritera något färre områden att fokusera på.

Elevers delaktighet i arbetet

Vid läsårets start arbetade samtliga klasser vid grundskolan med olika uppgifter som sedan fungerat som underlag för framtagandet av denna trygghetsplan. Samtliga elever gavs möjlighet att i grupp läsa, reflektera och komma med synpunkter på skolans ordningsregler. Detta gjordes mentorsgruppsvis och sammanställningar lämnades vidare till skolledningen. Årskurs 9 har arbetat med diskrimineringsgrunderna och en rad frågeställningar som i mindre grupper diskuterades. Elevernas åsikter sammanställdes och har legat till grund för prioriteringarna i detta års trygghetsplan.

Alla elever på skolan ska under hösten 2012 få möjlighet att fylla i en varsin så kallad trygghetskarta enligt "Husmodellen". Utifrån ritningar på skolan ska eleverna få fylla i med färg var på skolan de känner sig trygga respektive otrygga. Som en del av kartläggningen inför sammanställningen av denna trygghetsplan har också skolans trivselambassadörer i sällskap av skolans rektor och kurator gjort en trygghetsvandring i skolans lokaler. Även detta arbete ligger som grund för årets mål och prioriteringar.

Då vi ser trygghetsarbetet som en levande och ständigt pågående process involveras eleverna också fortlöpande i arbetet. Två gånger per läsår genomförs den så kallade *Vinstagårdstempen* som bland annat mäter elevernas upplevelse av den allmänna stämningen, trivsel och trygghet. Eleverna får också utvärdera sina pedagoger utifrån såväl ett lärande- som ett värdegrundsperspektiv. Utöver detta engageras också Elevrådet löpande i trygghetsfrågor och likaså är trivselambassadörerna hela tiden involverade för att förbättra trivsel och trygghet på skolan.

Kartläggning och nulägesanalys

Den kartläggning som gjorts inför framtagandet av denna trygghetsplan har bestått av en rad olika delar som kommer att redogöras för nedan.

ELEVDISKUSSIONER

Diskrimineringsgrund 1: Kön

Generellt finns det en uppfattning att flickor och pojkar ibland behandlas olika av lärare. Pojkar uppfattas av eleverna behandlas hårdare och får fler och hårdare tillsägelser än flickor. Flickor behandlas "finare" och några menar på att lärare också ger flickor högre betyg med utgångspunkt i deras könstillhörighet. Däremot finns det andra fördelar med att vara pojke, såsom att pojkar får mer uppmärksamhet på idrotten, eller att deras röst blir mer hörd i klassrummet. Eleverna påpekar dock att inte alla lärare behandlar flickor och pojkar olika. Eleverna menar inte heller att det finns några formella regler på skolan som diskriminerar

flickor eller pojkar, utan att det i sådana fall handlar om sådan informell diskriminering som beskrivits ovan.

Diskrimineringsgrund 2: Funktionsnedsättning

Generellt sett verkar det finnas kunskaper bland eleverna om funktionsnedsättningar. Det verkar dock till viss del finnas en bild av att det inte finns elever med funktionsnedsättningar i grundskolan, utan enbart i Vinstagårdsskolans grundsärskola. Många av eleverna uttrycker också att funktionsnedsättningar kan utgöra ett hinder för kamratskap, att det exempelvis skulle krävas mer tålamod att vara vän med någon med funktionsnedsättningar, eller på grund av att någon som har funktionsnedsättning själv kan ha svårt att få kontakt med andra. Många påpekar dock att det beror på vilket funktionshinder som personen har.

Diskrimineringsgrund 3: Sexuell läggning

Många av eleverna uttrycker att det skulle vara svårt för någon att ”komma ut” som bi- eller homosexuell på skolan. Få eller ingen skulle våga detta uttrycker eleverna, särskilt svårt skulle det vara för pojkar eftersom acceptansen för pojkar är särskilt låg. Flera uttrycker att det skulle vara lättare för flickor då det finns en högre acceptans för att en flicka kan vara bi- eller homosexuell. Det blir extra svårt för pojkar eftersom det förekommer att begreppet ”bög” används i negativa ordalag på skolan. Flera elever tycker att man som kompis eller elev på skolan kan göra det lättare för någon som ”kommer ut” genom att stötta den personen och visa att det är helt okej att bli kär i vem man vill, oavsett vilket kön personen har.

Diskrimineringsgrund 4: Etnicitet

Eleverna uttrycker att det ibland förekommer att elever på skolan behandlas olika beroende på etnicitet. Några skriver att ”det mestadels är svenskarna som får fördelar och invandrarna nackdelar”, men det kan också vara så att lärarna behandlar vissa elever annorlunda för att de tycker att de behöver mer stöd i svenska språket. Det finns olika åsikter kring gemenskapen mellan olika etniska grupper på skolan. Vissa säger att alla umgås med alla, medan andra vittnar om en annan bild, nämligen att det finns en tydlig social uppdelning mellan olika grupper baserad på etnicitet. Många ser dock inte denna uppdelning som något problem.

Några uttrycker att det förekommer att elever på skolan blir utsatta av andra elever på grund av deras etnicitet. Ord som ”svennar” och ”blattar” används rätt ofta av eleverna. Vissa tar illa upp av detta, medan andra menar på att det bara är på skoj, slanguttryck, och att man inte menar något illa med det.

Diskrimineringsgrund 5: Religion eller annan trosuppfattning

Eleverna uttrycker att man som elev på Vinstagårdsskolan kan stå för sin religion. Allas trosuppfattning respekteras. Samtidigt verkar detta inte vara ett ämne som diskuteras särskilt

flitigt bland eleverna. Många elever menar dock att fler högtider än de kristna borde uppmärksammas på skolan, som till exempel den muslimska högtiden Ramadan. Denna högtid skulle kunna uppmärksammas med fika eller att matsedeln anpassas dessa dagar.

ENKÄTEN

Eleverna har också under höstterminen 2011 fått besvara en enkät som bland annat har behandlat frågor om trygghet och trivsel på skolan. Vid en jämförelse med Stockholms stads skolor som helhet ligger Vinstagårdsskolan under snittet i samtliga trygghets- och trivselaspekter som tas upp i enkäten. Eleverna har på en skala 1 till 6 fått värdera olika påståendens riktighet. De siffror som visas inom parentes representerar snittet för Stockholms stads skolor som helhet, medan siffrorna utan parentes representerar snittet på Vinstagårdsskolan:

1. Jag känner mig trygg i skolan, 3,89 (4,28)
2. Jag trivs i skolan, 3,63 (4,01)
3. Jag kan arbeta utan att bli störd, 2,73 (3,2)
4. Vi har en bra stämning på skolan, 3 (3,74)
5. Jag har under detta läsår INTE varit utsatt för slag, trakasserier eller blivit illa behandlad av andra elever i skolan, 3,71 (4,11)

TRYGGHETSVANDRING

Trygghetsambassadörerna fick gå runt i skolans lokaler tillsammans med skolans rektor och kurator och belysa olika trygghets- och trivselaspekter. Bland annat framkom att det finns oro kring toalettbesök, då det har förekommit att toalettdörrar låses upp från utsidan.

Trygghetsambassadörerna berättade också att det förekommer att lås på elevernas skåp förstörs och/eller bryts upp. De påpekade även att det finns en del klotter på skåp, bänkar och väggar, men att det sällan är riktat mot enskilda elever.

Det framkom också att det ibland kan vara svårt att få tag i någon vuxen på skolan om något händer. Förslag lades fram att det borde finnas ett tydligt rastvaktschema för att öka vuxennärvaron och trygghetskänslan. Vissa delar av skolans lokaler belystes som mindre trygga än andra, som exempelvis på väg in och ut genom skolan. Att gå in och ut i skolan kan upplevas som otryggt och det finns en känsla av att bli "uttittad" av elever som vistas i entréhallen eller utanför på skolgården. Även en korridor på en av arbetsenheterna beskrevs som särskilt utsatt för "skojbråk". Rastvakter bör därför lägga ner tid på att vistas i dessa utpekade områden.

TRYGGHETSGRUPPENS KARTLÄGGNING

Trygghetsgruppen tycker att det behövs mer kunskaper både bland elever och lärare kring trygghetsgruppens arbete. Framförallt bland elever, då det inte verkar finnas mycket kunskaper kring exempelvis hur en anmälan om mobbing kan lämnas till trygghetsgruppen. De uttrycker också att det finns ett behov av fördjupad kompetensutveckling inom gruppen för att öka kvaliteten på arbetet. Medlemmarna i trygghetsgruppen tycker inte att det går att se några direkta mönster i de anmälningar som kommit in under läsåret. Åtminstone inte som går att koppla till de olika diskrimineringsgrunderna eller någon särskild plats på skolan. Generellt menar trygghetsgruppen att trakasserier på skolan äger rum när tillfälle ges och när lärare och annan personal inte kan se, varför ett rastvaktschema också vore fördelaktigt enligt trygghetsgruppen.

SAMMANFATTNING

Kartläggningen av läget på skolan visar att det finns flera områden som skolan måste rikta åtgärder mot för att öka både tryggheten och likabehandlingen av elever. Kön och sexuell läggning är två diskrimineringsgrunder som är särskilt angelägna att uppmärksammas, även funktionsnedsättning är en sådan diskrimineringsgrund. Likaså visar kartläggningen att det finns behov av att intensifiera arbetet med att ytterligare öka känslan trygghet i skolans lokaler. Elevenkäten visar på att det också finns ett generellt behov av att öka känslan av trivsel och trygghet på skolan i allmänhet, ett mycket viktigt arbete som eleverna själva bör delta i.

Vad gäller det åtgärdande arbetet som till stor del trygghetsgruppen står för finns önskemål om kompetensutveckling, detta för att ytterligare öka kvaliteten på gruppens arbete.

Utifrån ovanstående kartläggnings- och analysarbete har olika saker prioriterats och slutligen lett till formulerandet av våra mål och åtgärder. Dessa mål och åtgärder är både av främjande och förebyggande karaktär.

Våra mål

Utifrån de behov och utvecklingsområden som konstaterades vid kartläggning och analys ovan har vi ställt upp följande mål för läsåret;

Skolans övergripande mål är att vi under året fortsatt ska arbeta aktivt för att nå en större samsyn och ett mer konsekvent förhållningssätt i värdegrundsarbetet. I detta ingår att alla lärare och elever ska involveras och vara engagerade i skolans arbete med trygghet, arbetsro och värdegrund.

Under läsåret 12/13 har vi som mål att:

- förbättra det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och mobbning samt intensifiera arbetet med att öka elevernas känsla av trygghet och trivsel,
- förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning,
- arbeta för att alla behandlas lika oavsett kön,
- arbeta för en skola fri från hårda ord och kränkande klotter och kommentarer,
- aktivt arbeta med attityder och förståelse rörande funktionsnedsättningar samt i högre grad inkludera grundsärskolans elever i skolans övriga verksamhet.

Våra åtgärder

Under läsåret 12/13 sker följande åtgärder vid Vinstagårdsskolan för att vi ska nå våra mål:

Att nå en större samsyn och ett mer konsekvent förhållningssätt i värdegrundsarbetet		
Åtgärd	Tid	Ansvar
Personalen på skolan arbetar aktivt med att medvetandegöra sina egna uppfattningar och fördomar. Värderingsövningar testas i arbetslag eller ämnesgrupper innan de görs i klasserna. Skolledningen styr delvis med givna uppgifter/frågeställningar.	Löpande	All personal Skolledning
Livkunskap ingår i mentorstiden och samtliga arbetar enligt Vinstagårdsmodellen.	Löpande	Mentorer
All personal reagerar snabbt på varje form av diskriminering, kränkande behandling eller trakasserier – nolltolerans gäller.	Löpande	All personal

Att förbättra det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och mobbning samt intensifiera arbetet med att öka elevernas känsla av trygghet och trivsel		
Åtgärd	Tid	Ansvar
Trivselambassadörernas uppdrag ses över och utvecklas för att öka elevernas delaktighet i trivsel- och trygghetsarbetet på skolan.	Hösten -12	Skolledning Trygghetsgrupp
Arbeta med begrepp, dess innebörd och konsekvenser på livkunskap. Kurator styr delvis genom att tillhandahålla givna uppgifter/frågeställningar.	Löpande	Mentorer Kurator
Kontinuerligt utvärdera och kartlägga elevernas upplevda trivsel på skolan genom exempelvis "Vinstagårdstempen" och "Husmodellen".	H: Årligen J: November/April	Skolledning Mentorer Trygghetsgrupp
Öka vuxnas närvaro på de platser eleverna upplever som otrygga. Rastvärdsschemat ses över så att det tydligt framgår vilka dessa är.	Löpande samt vid den årliga kartläggningen	Biträdande rektor
"Skojbråk" avstyrs då de ofta går överstyr. Det är inte okej att bråka ens lite grann med motiveringen att det är på skoj.	Löpande	All personal
Personal som ingår i Trygghetsgruppen kommer att erbjudas fortbildning i arbetet mot kränkande behandling och mobbning.	Hösten -12	Skolledning Kurator

Att förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning		
Åtgärd	Tid	Ansvar
Information och undervisning om HBTQ ska ske i alla ämnen när man finner det lämpligt. Övningsexempel och texter kan exempelvis visa alternativa familjebildningar och parrelationer.	Löpande	All ped.personal
I samband med att man läser om relation och samlevnad bjuds representanter från RFSL in för att föreläsa.	I samband med nämnda studier	Ämneslärare
APT under vårterminen viks till arbete i personalgruppen med denna diskrimineringsgrund i fokus.	Våren -13	Skolledning Kurator
All personal på skolan agerar och säger ifrån när begrepp såsom exempelvis "bögg" eller "flata" används på ett nedvärderande sätt.	Löpande	All personal

Att arbeta för att alla behandlas lika oavsett kön		
Åtgärd	Tid	Ansvar
Könsaspekten beaktas i alla beslut i organiseringen av skolans arbete, t.ex. ska killar och tjejer ha samma möjlighet att bilda skollag i olika idrotter och skolans resultat och betyg ska analyseras utifrån en könsaspekt.	Löpande	Skolledning
Kill- och tjejgrupper och/eller blandgrupper jobbar med genusfrågor samt språkbruk. Kan med fördel göras under livskunskapsstid.	Löpande	All ped.personal Mentorer
APT under vårterminen viks till arbete i personalgruppen med denna diskrimineringsgrund i fokus.	Våren -13	Skolledning Kurator

Att arbeta för en skola fri från hårda ord och kränkande klotter och kommentarer		
Åtgärd	Tid	Ansvar
All personal reagerar och säger till elever som använder nedsättande ord och kommentarer. All personal ges klara besked om hur man ska agera.	Löpande	All personal Skolledning
Skolans ordningsregler processas i alla klasser och efter årlig revidering sänds de hem för påskrift inför läsårets start.	Läsårets början	Mentorer Skolledning
I olika sammanhang informeras om att kränkande klotter och kommentarer via sms, chatt, msn, lappar osv. är olagligt. Samtal om etik och moral på nätet förs i samtliga mentorsgrupper.	Löpande	Mentorer
Varje elev ansvarar för att hålla sin bänk fri från klotter oavsett om det är kränkande eller inte. Undervisande lärare ansvarar också för att så sker.	Varje lektion	Alla elever All ped.personal
All personal är vaksam på om det finns klotter på skåp, toaletter m.m. som är riktat mot någon särskild elev. Allt klotter ska omgående tas bort. Arbetslagen ansvarar för att det är rent och snyggt på respektive enhet. Vaktmästare tar bort sådant som arbetslagen inte kan sanera.	Löpande	All personal Alla elever Vaktmästare
Föreläsare bjuds in till skolan för föreläsningar kring hur man kan arbeta för att förhindra kränkningar och trakasserier på internet och via sms, detta erbjuds både elever och personal på skolan.	Våren - 13	Kurator

Att aktivt arbeta med attityder och förståelse rörande funktionsnedsättningar samt i högre grad inkludera grundsärskolans elever i skolans övriga verksamhet		
Åtgärd	Tid	Ansvar
Särskild uppmärksamhet visas för att i alla beslut och organisation integrera och inkludera grundsärskolan i övrig verksamhet.	Löpande	Skolledning
Grundsärskolans elever inkluderas i större omfattning i övriga verksamheter och bör i högre grad höras och synas i grundskolans lokaler, matsal etc	Löpande med början skolstart -12	All personal
Se över de hjälpmedel vi har och försäkra oss om att de används för att underlätta för den med funktionsnedsättning. Översyn av eventuellt investeringsbehov.	Våren -13	Biträdande rektor
Vidga elevernas förståelse för olika funktionsnedsättningar, lärare från grundsärskolan går runt i klasserna och informerar om olika funktionsnedsättningar.	Vintern 12/13	Lärare grundsärskolan

Kommunikation och spridning

Efter det att trygghetsplanen arbetats fram och godkänts ska innehållet bli känt bland alla elever vid skolan, deras vårdnadshavare samt all skolans personal. Detta sker genom olika informationstillfällen och föreläsningar, men ofta också genom olika workshops och tillfällen där man praktiskt lyfter olika delar i planen och arbetar med dessa. Den färdiga planen anslås både på Vinstagårdsskolans webbplats samt på det interna nätverket så att du oavsett om du är elev, vårdnadshavare eller personal, ska kunna ta del av innehållet. Föräldrar kommer också att få ta del av trygghetsplanen under årets föräldramöten och föräldraråd, där de får lämna synpunkter på innehållet. Både elev och vårdnadshavare kan också komma att diskutera planen under utvecklingssamtalet.

Eleverna görs bekanta med planen och dess delar på mentorstid samt i andra sammanhang i klass. Bland annat kan temadagar och livskunskapslektioner tas i anspråk. Kurator besöker samtliga klasser under hösten för att berätta om planens innehåll, diskrimineringsgrunderna samt hur man som elev går till väga om man känner sig utsatt för diskriminering, mobbning eller kränkande behandling.

Konferenstid och tid vid studiedagar används för att personalen ska kunna arbeta med planen. Arbetet med normer och värden/likabehandling är en återkommande punkt på arbetsplats-träffarna. Rektor, eller den denna delegerar uppdraget till, ansvarar för att arbetet med likabehandling och mot kränkande behandling hålls levande hela tiden. Vid träffar med personalgrupper följs exempelvis årets vidtagna åtgärder upp, analyser av enkäter följs upp, man introduceras till nya kartläggningsmetoder och man diskuterar i syfte att utveckla ett sunt normkritiskt förhållningssätt. På liknande sätt arbetar pedagogerna med elevgrupperna samt vid bland annat föräldramöten.

Trygghetsplanen finns också med som en punkt vid introduktion av ny personal samt vid mottagande av ny elev under pågående läsår.

Kompetensutveckling och resurser

Skolledningen ansvarar för att all personal har kunskap om trygghetsplanens innehåll och var och ens ansvar. Tid viks vid studiedagar, konferenser och arbetsplatsträffar för att öka personalens kompetens vad gäller diskriminering samt främjande, förebyggande och åtgärdande arbete kring detta och kränkande behandling. Skolledningen har här ett särskilt ansvar att själva eller med hjälp av andra jobba med personalens normkritiska förhållningssätt samt stärka personalgruppen vad gäller konsekvent agerande och att handla utifrån ett tydligt elevperspektiv. Under kapitlet med våra åtgärder står också angivet särskilda områden mot vilka kompetensutvecklingsinsatserna styrs särskilt under året.

Utvärdering och revidering

Arbetet utvärderas dels kontinuerligt i arbetslag och på arbetsplatsträffar, men även mer grundligt vid läsårsslut i och med arbetet med kvalitetsredovisningen och skolans uppföljning av verksamhetsplan samt trygghetsplan. Skolans rektor har ett särskilt ansvar för att tillse att denna utvärdering sker.

Arbetslagen ges tid till reflektion över arbetet med trygghetsplanen vid varje läsårs slut. Resultatet ligger till grund för den årliga revideringen av planen, vilket sker vid nästa läsårs start. Med utgångspunkt i de uppställda målen analyserar vi om åtgärderna varit tillräckliga. Varje mål kommer att utvärderas var för sig, utifrån om åtgärderna är utförda samt dess utfall. Utfallen kan mätas genom exempelvis hur många anmälningar som kommit in till trygghetsgruppen och elevhälsoteamet som är kopplade till de olika målen. Som en del av utvärderingen av detta års trygghetsplan kommer vi nästa år också att kunna jämföra resultaten från elevenkäten med fjolårets resultat för att på så vis se om trygghetsarbetet har gett något resultat när det kommer till elevernas känsla av trivsel och trygghet på skolan.

De olika kartläggningsmetoderna inför nästa års trygghetsplan är i sig också ett analysstöd för att mäta framgångarna för tidigare genomförda åtgärder. Även elevrådet och trivselambassadörerna kommer att göras mer delaktiga i utvärderingen av trygghetsplanen.

Om det händer

Även om arbetet i huvudsak handlar om att förebygga, så är det av stor vikt att skolan har tydliga rutiner för hur man agerar då ”det” väl händer. Var och en som får signaler om att någon utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling har en skyldighet att omedelbart agera och vidta åtgärder enligt vad som vidare beskrivs i denna plan.

Att upptäcka, utreda och åtgärda

Att så tidigt som möjligt upptäcka förekomst av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling underlättar arbetet med att förhindra en fortsättning. All personal rapporterar till berörd mentor eller skolläda om iakttagelser som gjorts vid lektioner eller på raster.

Så snart någon i verksamheten får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasseri eller kränkande behandling föreligger skyldighet att utreda uppgifterna. Utredningen skall alltid ske med all möjlig hänsyn till den som är utsatt och övriga inblandade. Utredningsskyldigheten gäller även om elev eller vårdnadshavare motsäger sig en utredning, detta också oavsett på vilket sätt ärendet kommit till trygghetsgruppens kännedom. Vi arbetar med två huvudsakliga rutiner beroende på om den som utsätter/kränker är elev eller vuxen.

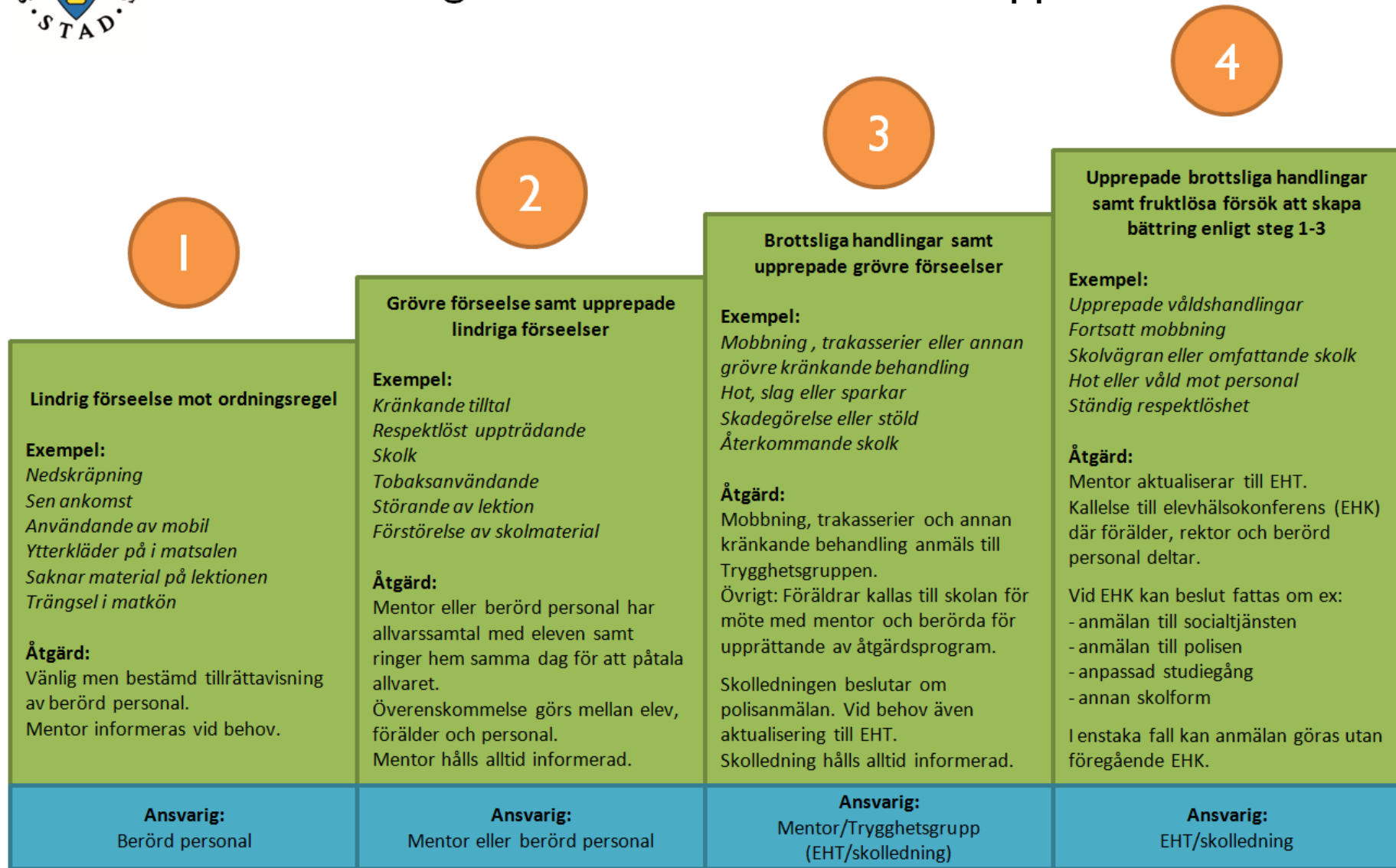
På sidorna som följer återfinns skolans *konsekvenstrappa*, som beskriver hur misskötsamhet uppmärksammas och hanteras. Efter denna finns våra handlingsplaner för hur skolan hanterar situationer där elever diskrimineras, trakasseras eller utsätts för kränkande behandling av annan/andra elever respektive personal.

Vinstagårdsskolans konsekvenstrappa

Rektor är alltid ytterst ansvarig för elever och personals trygghet på skolan samt att regler och rutiner efterlevs.

Handlingsplan vid kränkande behandling/mobbning mellan elever

Vinstagårdsskolan har en trygghetsgrupp som arbetar med att utreda och behandla misstänkt kränkande behandling och mobbning som utförts av elever mot elever. Trygghetsgruppen sammanträder en gång i månaden och består av skolkurator, fritidsledare samt ett antal lärare från år 7-9.

Samtliga inom skolan är medvetna om att trygghetsgruppen finns och hur den arbetar. Skolpersonal som får kännedom om misstänkt kränkande behandling eller mobbning skriver ner all information den fått om händelserna på dokumentet *Anmälan till trygghetsgrupp*. Denna anmälan lämnas i skolkuratorns postfack eller om det är brådskande och skolkuratoren ej är på plats direkt till skolans rektor. Skolkuratoren eller rektor delar snarast ut ärendet till två handläggare från trygghetsgruppen. Det är viktigt att rektorn alltid informeras när anmälningar inkommer till trygghetsgruppen, så att rektor i sin tur kan fullfölja sin uppgift och anmäla händelsen till sin huvudman.

Elever kan anonymt anmäla ärenden till trygghetsgruppen. Detta gör de genom att skriva ner all information de har om den misstänkta kränkande behandlingen eller mobbningen på en lapp och lägga den i skolkurators fack. Om eleven vill kan blankett *Anmälan till trygghetsgrupp* användas, vilken finns utanför expeditionen samt på skolans webbplats. Dessa anmälningar handläggs på samma sätt som anmälningar från personal.

Allvarsamtal och mobbningsärende

När trygghetsgruppen får in en anmälan kring kränkande behandling och/eller mobbning så görs i första hand en bedömning av ärendet.

- Är ärendet en enstaka händelse av kränkande behandling så gör trygghetsgruppen bedömningen att ärendet är av karaktären *Allvarssamtal*.
- Är ärendet ett led i upprepad kränkande behandling/mobbning så gör trygghetsgruppen bedömningen att ärendet är av karaktären *Mobbningsärende*.

Både *Mobbningsärende* och *Allvarsärende* behandlas enligt nedan beskrivna handlingsplan.

HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN ANGÅENDE MOBBNING INKOMNA TILL TRYGGHETSGRUPPEN

När två handläggare från trygghetsgruppen blivit tilldelade ett ärende tar de sig an detta och arbetar enligt den arbetsmodell som presenteras under nästa rubrik. Metoden kan varieras för att passa det aktuella ärendet. Trygghetsgruppen har en dokumentationsblankett som de två handläggarna använder. På denna skall handläggarna dokumentera sina insatser i ärendet. När handläggarna anser sig ha arbetat färdigt med ärendet redogör de för sina insatser på trygghetsgruppens nästkommande möte, eller direkt till kurator om det är lång tid tills nästa möte. Även uppföljningssamtalen ska då vara gjorda. Trygghetsgruppen, och ytterst rektor, beslutar om ärendet kan avslutas eller om det behöver lämnas vidare till skolans elevhälsoteam för ytterligare insatser. Handläggarna lämnar ifylld dokumentationsblankett samt anmälan till skolkurator för förvaring.

Om en elev, förövare eller utsatt, vid mer än ett tillfälle aktualiseras i trygghetsgruppen kallar handläggarna i trygghetsgruppen till ett möte mellan föräldrar, mentor och handläggarna. Vid behov medverkar även skolkurator och/eller rektor på skolan. Utifrån en bedömning av anmälingens allvarlighetsgrad kan detta göras redan vid första tillfället som eleven aktualiseras. Att föra en dialog med elevernas föräldrar är en viktig utgångspunkt i arbetet. Syftet med mötet är att närvarande ska komma överens om hur skolan och familjen ska arbeta runt eleven för att problemen ska upphöra. Föräldrarna ska vid mötet få information om Stöd- och Rådgivningssektionen i Hässelby-Vällingby och hur de kan ge familjen stöd och hjälp. Föräldrarna ska även informeras om huruvida deras barn kommer att aktualiseras i skolans elevhälsoteam eller inte för vidare insatser.

Om en elev, förövare eller utsatt, ännu en gång aktualiseras i trygghetsgruppen överlämnas ärendet direkt till skolans elevhälsoteam. Skolkurator ansvarar för att ärendet tas upp på elevhälsomötet. Vid behov medföljer de handläggare från trygghetsgruppen som tidigare har arbetat med elevens ärende på elevhälsomötet. Vid behov kan trygghetsgruppen utföra ett trygghetsärende parallellt med att arbete förs i elevhälsoteamet.

ARBETSMODELL FÖR ÅTGÄRDER MOT KRÄNKANDE BEHANDLING OCH MOBBNING MELLAN ELEVER

Trygghetsgruppens handläggare arbetar efter följande arbetsmodell. Observera att samtalen som ingår i modellen aldrig får föras inför klassen. De ska alltid föras enskilt, och aldrig i grupp. Modellen gäller för arbete både mot mobbning och kränkande behandling.

1. Ta reda på fakta

Börja med att ta reda på vad som hänt. Vilka står för den kränkande behandlingen? Hur länge har det pågått? Var äger den kränkande behandlingen rum? Det är viktigt med konkreta detaljer. Sådana uppgifter kan oftast fås från vårdnadshavare, men prata också med den kränkte eller anmälaren. Det är viktigt att säga till de man frågar om fakta att de inte själva får agera, utan att trygghetsgruppen sköter allt som rör ärendet.

2. Återkoppla till anmälade elev

Vid de tillfällen elever har anmält ärenden till trygghetsgruppen är det viktigt att eleven blir underrättad att trygghetsgruppen har tagit emot ärendet och arbetar med det. I de fall eleverna har valt att göra anonyma anmälningar kan återkoppling givetvis ej ske.

3. Enskilt samtal med den som har blivit utsatt

Visa att skolan kommer att ta itu med den kränkande behandlingen. Det är viktigt att den som blivit utsatt kan lita på att det verkligen händer något. Den utsatte är ofta rädd för att berätta eftersom risken finns att den kränkande behandlingen ökar av det. Redogör därför för hur du ska gå tillväga (t.ex. att du inte ska gå in i klassen och peka ut de inblandade).

4. Enskilda samtal med förövarna

Detta första samtal måste ske utan att de som utfört den kränkande handlingen har fått kännedom om vad som är på gång. För att samtalet ska bli så effektivt som möjligt är det viktigt att inte förbereda de som utfört den kränkande handlingen så att de hinner bygga upp en strategi och ett försvar. Den person som ska tala med "ledaren" för de elever som utfört den kränkande handlingen hämtar honom/henne till ett rum där de kan sitta ostört.

a. Tala om vad du vet

Nu ska du klart och tydligt lägga fakta på bordet så att den som utfört den kränkande handlingen förstår att skolan har god kännedom om ärendet och elevens inblandning. Tala om vad du vet. *Jag vet att du har gjort det och det mot NN (namnge offret).* Ofta får man här en reaktion från den som utfört handlingarna: *Det är ju inte bara jag ju.* Du kan då svara: *Nej, det vet jag också, men nu är det bara dig jag pratar med. Jag ska prata med de andra också.*

b. Tala om vad du och vi på Vinstagårdsskolan anser om kränkande behandling

Att markera sitt eget ställningstagande är viktigt. Skolan accepterar inte på några villkor någon form av kränkande behandling. Detta görs utan att moralisera. Säg inte:

Det förstår du väl hur det känns. Varför gör du så här? Detta vet den som utfört kränkande behandling oftast inte.

c. Tala om vad skolan tänker göra

Säg till den som utfört den kränkande handlingen att skolan nu tänker se till att den kränkande behandlingen tar slut: *Du kan lita på att vi kommer att göra allt för att xxx (var specifik) ska upphöra.* Det är en fördel att säga vi istället får att säga jag för att visa att detta är skolans angelägenhet. Var tydlig med att vi kommer att följa upp ärendet och ha ögonen på de som utsatt någon.

d. Fråga den som utfört handlingarna vad han eller hon skulle kunna göra

Fråga därefter: *Vad kan du göra för att den kränkande behandlingen ska upphöra?*

Den som utfört den kränkande handlingen får möjlighet att ta personligt ansvar för sitt handlande och se sin egen del i det som händer utan att ha möjlighet att skylla från sig.

Den som utfört den kränkande handlingen kan i detta läge uppleva en lättnad över att ha blivit avslöjad och därmed slippa fortsätta den kränkande behandlingen. Den får också chans att ge förslag på vad hon eller han tänker göra för att sluta med den kränkande behandlingen. Dessa förslag, som alltid brukar komma, antecknar läraren för att kunna följa upp att förslagen efterlevs. Om den som utfört den kränkande handlingen inte vet vad som ska göras, så vänta. Efter ett tag brukar komma han/hon med förslag. Om det ändå dröjer, fråga om den som utfört den kränkande handlingen kan göra något åt det som hon eller han gjort mot den kränkte.

Om du tycker det förslag som kommer är lite löjligt eller väl enkelt; säg inte det. Den som utfört den kränkande handlingen kanske säger: *OK då ska jag sluta slänga ner hans eller hennes jacka på golvet.* Ta då detta förslag på allvar och säg: *Bra, klarar du det då?* (Det gör man). Samtalet avslutas med att boka ett uppföljningsmöte att se om förslagen på åtgärder genomförts.

e. Samtal med medlöparna

Skicka efter medlöparna och ha exakt samma samtal med dem en och en. Dessa samtal måste göras direkt efter samtalet med "ledaren". Om det skulle bli en rast emellan, ta ingen hänsyn till det utan prata med dem direkt. Undvik alltså att de elever som har utfört den kränkande handlingen pratas vid före samtalet. Läraren som finns i klassrummet får se till att detta sker.

5. Hemmen kontaktas

Huvudregeln i arbetet är att föräldrar alltid ska kontaktas om en elev aktualiseras hos trygghetsgruppen. Om det ej är fråga om mobbning utan ett enskilt fall av kränkande behandling, ett så kallat "allvarsärende", görs dock en bedömning huruvida en kontakt är

nödvändig eller inte. Dock genomförs alltid arbetsmodellens övriga punkter som det beskrivits under rubriken ”Arbetsmodell för åtgärder mot kränkande behandling och mobbning mellan elever”. Om däremot kränkningen fortsätter eller upprepas räknas detta som mobbning och då kontaktas självklart alltid alla inblandades föräldrar. Föräldrarna vill givetvis veta vad som sker med deras barn i skolan. Samtal med föräldrarna är också viktiga för att kunna ge stöd och hjälp samt för att kontrollera att det skett en förbättring i mobbningsituationen.

Samtalet med hemmet sker lämpligen efter det första samtalet. För att inte föräldrarna till den som utfört den kränkande handlingen ska hamna i försvarsställning och säga: *nä, nä, inte mitt barn inte*, är det viktigt att lägga fram informationen på ett tydligt men icke-anklagande sätt: *ditt barn har utsatt ett annat barn på skolan för xxx. Vi har pratat med henne/honom som förstod allvaret i situationen, och vi har tillsammans gjort upp en strategi för hur vi ska få detta att upphöra*. Uppmana föräldrarna att följa upp det hela i hemmet och diskutera på vilket sätt de kan verka för att få en förändring till stånd. Det gäller för föräldrar både till den utsatta eleven och till dem som utsätter andra.

6. Kontinuerlig uppföljning

Att ha uppföljningssamtal den närmsta tiden gör att de som utfört den kränkande handlingen förstår att skolan håller ögonen på dem. Vid varje nytt samtal kontrollerar man att löftena hållits och hör om de som utfört den kränkande handlingen har fler förslag till åtgärder. Det kan också komma förslag på vad man kan bidra med så att den utsatte ska komma in i gemenskapen.

Samtalet ska följas upp så många gånger som av handläggarna bedöms nödvändigt, men minst en gång ca två veckor efter första samtalet. Föräldrarna ska hållas informerade även när den kränkande behandlingen upphört. Frågan om vem som ska kontakta vårdnadshavarna ska hanteras flexibelt. Det bör dock alltid vara en person från skolan som har haft kontakt med eleven, exempelvis mentor eller någon från trygghetsgruppen.

7. Stöd för den som utsatts för kränkande behandling

Mentorns arbete i klassen är betydelsefullt för den utsatte. Läraren kan i det dagliga arbetet stärka eleven, både som person och dennes position i klassen. Eleven kan vid behov även erbjudas stödsamtal hos skolans kurator.

8. Stöd för den som utfört den kränkande handlingen

Även den som utfört den kränkande handlingen behöver stöd för att kunna komma ur sin roll som ledare eller medlöpare, och lärarens arbete är också här betydelsefullt. Även dessa elever kan erbjudas stöd hos skolkuratoren.

Observera att i följande tre situationer arbetar inte trygghetsgruppen:

Misshandel eller kränkande behandling/mobbning av allvarlig karaktär

Trygghetsgruppen arbetar inte med fall av kränkande behandling eller mobbning som kan beskrivas som mycket allvarliga. Vid våld eller hot om våld av allvarlig karaktär ska polisen utreda. Då personal får kännedom om ett allvarligt fall av kränkande behandling eller mobbning i skolan skall denna omedelbart underrätta skolledningen. Skolledningen ansvarar för eventuell polisanmälan samt kontakt med vårdnadshavare. Skolledningen vidtar dessutom åtgärder som krävs för att förhindra att trakasserier eller annan kränkande behandling fortsätter.

Kränkningen/mobbningen har utförts av vuxen mot elev eller av elev mot vuxen

Trygghetsgruppen arbetar inte med fall där elever eller föräldrar upplever att en elev har utsatts för kränkande behandling eller mobbning av en vuxen på skolan. Se särskild handlingsplan som beskriver arbetsgången kring dessa fall.

Om en vuxen känner sig utsatt av en elev ska detta rapporteras till skolledningen. Skolledningen ansvarar för eventuell polisanmälan samt kontakt med vårdnadshavare. Skolledningen vidtar dessutom åtgärder som krävs för att förhindra att trakasserier eller annan kränkande behandling fortsätter.

Kränkningen/mobbningen har skett på vägen till och från skolan utanför skoltid

Trygghetsgruppen arbetar ej med diskriminering/kränkningar som skett på väg till och från skolan. Trygghetsgruppen arbetar endast med de händelser som ägt rum på skolans område och under skoltid. Självklart arbetar trygghetsgruppen även med ärenden som skett på utflykter och dylikt utanför skolan. Om något skulle ske utanför skolan och föräldrar/elever anser att detta är skolans ansvar så ska skolledningen kontaktas. Skolledningen gör då en bedömning om ärendet är skolans ansvar eller ej.

Handlingsplan vid diskriminering/ kränkande behandling/ mobbing mot elev av vuxen

Skyldigheten att utreda om någon har utsatts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling träder in så snart någon i verksamheten fått kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för detta. Det krävs alltså inga bevis för att påbörja en utredning och det är den enskilda elevens uppfattning som skolan ska utgå ifrån.

Om en elev utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan:

- Händelsen anmäls till mentor, elevhälsoteam, trygghetsgrupp eller annan vuxen på skolan som eleven har förtroende för.
- Mottagaren av anmälan anmäler omedelbart händelsen till rektor som i sin tur anmäler händelsen till huvudmannen, Utbildningsförvaltningen.
- Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.
- Rektor ansvarar för att utredning sker. Huvudmannen har det yttersta ansvaret.
  - Separata utredningssamtal förs med samtliga berörda parter.
  - Samtalen dokumenteras.
  - Rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas. Åtgärder som sätts in bör leda till långsiktiga lösningar. Det bör alltid övervägas om åtgärder också ska vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.
  - Åtgärderna dokumenteras.
  - Rektor följer upp ärendet med elev och vårdnadshavare.
  - Rektor träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och följer upp ärendet. Om personalen så önskar kan en facklig representant närvara vid samtalen.
  - Utredning och åtgärder utvärderas och dokumenteras.
  - Uppföljningen dokumenteras. Om åtgärderna är otillräckliga beslutar rektor om nya åtgärder.
- Rektor ska under utredningstiden ha kontakt med sin chef/förvaltning.
- Rektor avgör, i samråd med sin chef, om ärendet ska anmälas till annan myndighet. Rektor beslutar, i samråd med Utbildningsförvaltningens personalavdelning, om ev. disciplinära åtgärder i enlighet med AB. Facket bör då kopplas in.
- Varje ärende ska utredas och handläggas skyndsamt. Ansvarig för detta är rektor och ytterst ansvarig är huvudmannen.
- Om åtgärderna inte är tillräckliga kan elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen eller Diskrimineringsombudsmannen.

Att uppmärksamma signaler på mobbning

För vuxna är mobbning i skolan en företeelse som det är svårt att se tydliga uttryck för. Det ligger i mobbningens natur att den sker i det fördolda. Man kan dock vara uppmärksam på elever som visar någon/några av dessa signaler **i skolan**:

- Går ensam, vill vara ensam eller drar sig undan
- Försöker vara nära en vuxen i fria situationer
- Man driver med och förlöjligar en elev – inte sällan med dennes godkännande
- Ont i magen, ont i huvudet, ströfrånvaro
- Uteblir ofta från idrottslektioner, utflykter och andra aktiviteter
- Bråk och stöj som upplöses när vuxen kommer i närheten
- Går ofta hem på raster, går till syster eller personalrum med bagateller
- Tar lång tid på sig för att komma ut på rast
- Har ofta förstörda böcker, teckningar, kläder
- Blickar och ögonkast inom elevgruppen
- Svårigheter att tala högt på lektionerna
- Verkar ledsen och olycklig – gråter lätt
- Koncentrationssvårigheter
- Saknar vänner i skolan och på fritiden

Som förälder önskar man alltid sitt barn en trygg och god uppväxt. Skolan delar denna önskan och arbetar aktivt för att skolan skall vara en plats där alla ska kunna känna sig trygga. Trots detta arbete händer det ändå ibland, att barn blir utsatta för mobbning. Dessa signaler skall inte tolkas som ett klart uttryck för att barnet är mobbat. Det kan finnas flera skäl till varför eleven inte trivs med sin tillvaro. Vi vill dela med oss av dessa iakttagelser för att du som förälder skall kunna samtala med ditt barn och diskutera om ett av skälen kan vara mobbning eller kränkande behandling i skolan.

- Verkar ledsen, deprimerad och har humörsvingningar
- Sover dåligt, mardrömmar, gråter i sömnen
- Ofta ont i magen eller huvudet
- Motvillig att gå till skolan samt tar omvägar till och från skolan
- Träffar sällan eller aldrig klasskamrater, saknar vänner
- Kommer ofta hem med smutsiga eller trasiga kläder
- Ger krystade förklaringar angående förstörda saker
- Skråmor och blåmärken utan naturlig förklaring
- Tappar intresset för skolan
- Ber om eller stjälar pengar (för att muta)

Barn och ungdomar som är mobbade, kan känna en stor skam över att vara mobbade. De försöker ibland att dölja eller förneka det – även inför sina föräldrar. De kan förringa eller förneka att de är utsatta för kränkande behandling och mobbning. Om barnet i samtal med föräldrarna säger att han/hon är mobbad, kan de också säga, att föräldrarna absolut inte får ta kontakt med skolan. Vårt råd är emellertid, att alltid kontakta skolan för att diskutera barnets uppgifter och skolans möjlighet att påverka situationen.

Ordlista

Följande definitioner och begrepp används bland annat i de allmänna råden och är hämtade från exempelvis diskrimineringslagen och skollagen.

Med *diskrimineringsgrund* menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen. De sju diskrimineringsgrunderna är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Man kan också i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad *indirekt diskriminering*. Med detta menas att någon missgynnas genom en bestämmelse eller en rutin som verkar neutralt men som i praktiken missgynnar en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund.

Med begreppet *likabehandling* menas att alla elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett om de omfattas av någon diskrimineringsgrund. Det innebär dock inte alltid att alla elever ska behandlas lika (se indirekt diskriminering).

Trakasserier innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Dessa behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Exempel på sexuella trakasserier kan vara:

- "Runda ord", pornografiska bilder
- Ovälkomna sexuella anspelningar, gester, tilltalsord
- Ovälkomna kommentarer om utseende, klädsel, privatliv
- Tafsande eller annan ovälkommen medveten kroppsberöring
- Ovälkomna förslag eller krav på sexuella tjänster eller ett sexuellt förhållande
- Nedsättande skämt med anspelning på det kön man tillhör

Med diskrimineringsgrunden *könsöverskridande identitet eller uttryck* menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Med diskrimineringsgrunden *etnisk tillhörighet* menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg el liknande.

Med *funktionshinder* menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av någons funktionsförmåga som pga skada eller sjukdom fanns vid födseln, uppstått därefter el kan förväntas uppstå.

Med *sexuell läggning* menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Med *kränkande behandling* menas ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker en elevs värdighet. *Befogade tillsägelser* för att hålla ordning och god miljö är naturligtvis inte en kränkande behandling i sig, även om elev kan uppleva tillrättavisningar som kränkande.

Mobbning är en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar en annan skada eller obehag. Mobbing kan ta sig uttryck i både fysiskt och psykiskt våld. Det psykiska våldet kan ta sig aktiva uttryck som tråkningar och tillmälen. Det kan även vara aktivt passivt, som vid utfrysning.